Prof.Ing. Tibor Uhrín, ArtD.,
dekan Fakulty umení TUKE, Watsonova 4, Košice, Slovensko

VYSOKÁ ŠKOLA VÝTVARNÝCH UMENÍ
BRATISLAVA
DOŠLO: 4 - -04- 2022
ČÍSLO 19 | ZNAČKA R | PRÍLOHY | REFERENT

Doc.Mgr. Bohunka Koklesová, PhD.
Vysoká škola výtvarných umení
Hviezdoslavovo nám. 18
814 37 Bratislava

Oponentský posudok
Habilitačnej práce Narácia v dizajne, (ne)viditeľne kontexty dizajnu, téma každodennosti ako tvorivé východisko, konvergencie dizajnu v pedagogickej praxi
Ing.Mgr.Art. **Mariana Laššáka, ArtD.**
v odbore habilitačného konania Dizajn

a/ k pedagogickej a dizajnérskej praxi

Osobnosť dizajnéra a pedagóga Ing. Mgr.Art. Mariana Laššáka, ArtD. vnímam od čias jeho štúdia v ateliéri produkt (neskôr Art Dizajn) profesora Františka Buriana, keď som si na jednej z mnohých študentských výstav, pravdepodobne Fórum dizajnu v Nitre koncom, okolo roku 2006, všimol jeho strohé tvarovo jednoduché stoličky, na ktorých vtipne aplikoval rôzne grafické motívy. Dá sa povedať, že sa vo svojich dielach snažil okrem praktickej funkcie uplatniť určité symboly, významové prvky, naráciu alebo reč produktu. To sa vo väčšej miere prejavilo aj v praktickej časti jeho dizertačnej práce, na ktorú som robil oponentský posudok v roku 2011. Tento princíp a pohrávanie sa s významami, hravé a slobodné vyjadrenie je pre jeho dizajn charakteristický dodnes. Aj ako pedagóg nakoniec zakotvil v ateliéri Art dizajnu prof. Františka Buriana ako jeho asistent v roku 2015. Po odchode profesora už v ateliéri Experimentálneho dizajnu pracuje po boku Doc. Sylvie Jokelovej. Medzitým si však vyskúšal prácu dizajnéra aj pedagóga na iných školách, strednej aj vysokej. Na Slovensku vnímame ako najznámejšie a najviac publikované jeho pôsobenie v Comunistar design studiu. Potom sa na chvíľu stratil z dohľadu aby si vyskúšal aj prácu v dizajnérskych štúdiách v Holandsku (Eric Klarenbeek v Zanndame a Muller Van Tol Studio, Amsterdam). Marian Laššák má teda za sebou bohaté pedagogické aj dizajnérske skúsenosti. Okrem ateliérovej tvorby prednáša o kontextoch dizajnu a spoločnosti, prípadne dizajnu a súčasnosti. Jeho dizajnérska práca zvykne presahovať do rôznych sfér umenia. Spolu sme sa ešte stretli ako účastníci na tvorivom landartovom sympóziu na vodnom mlyne v Kolárove (2010). Na VŠVU je Marian Laššák aktívny aj v projektovej činnosti, tu som sa opäť mohol stretnúť s jeho prácou ako oponent projektu KEGA - Ateliéru experimentálneho dizajnu.

b/ k umeleckej a dizajnérskej činnosti

Marián Laššák je aktívny v mnohých oblastiach umenia, vedy aj pedagogiky. Najviditelnejšie sa však odbornej verejnosti pravidelne predstavuje jeho dizajnérska tvorba na poli nábytkového, produktového dizajnu s presahom do sfér voľného výtvarného umenia. Ešte ako člen tvorivej dizajnérskej skupiny Comunistar sa začal venovať prevažne navrhovaniu rôznych druhov nábytku, väčšinou úložného, rôznych skriniek, políc, ďalej svietidlám ako objektom, alebo aj sedaciemu nábytku menších rozmerov. Tomuto typu dizajnu sa intenzívnejšie venuje aj v súčasnosti.

Svoju profesionálnu kariéru výraznejšie naštartoval nábytkovými kolekciami aj solitérmi, ktoré prezentoval aj v rámci svojej praktickej dizertačnej práce (2011) Jedna z kolekcií by sa dala zaradiť do tradičnej typológie, kde sa autor pohráva s tvaroslovím archetypu stolčeka, našiel si na ňom svoj detail, ktorý kreatívne, vtipne a hravo rozpracúva. Myslím, že už práca na tomto objekte ho vykresľuje ako autora, jeho rozmýšľanie a kreatívne postupy. Rozvíja napríklad motív úchopových otvorov. Tu pracuje so symbolikou (kríž, trojlístok, zmutovanie a bujnenie klasického úchopového otvoru). Marian Laššák rád využíva aj notoricky známe (banálne) predmety, ktoré poznáme z každodenného života, pričom v jednom prípade zmenil napríklad

funkciu (svietnik z gumeného zvona pre domáce použitie) v ďalšom obohatil gravírovaným dekórom klasickú drevenú doštičku na krájanie. Ďalej by som spomenul autorsky ucelenú a výraznú kolekciu NOMAD, lampa, stôl, polička. Tu vtipne pracuje so symbolmi, jednoduchými znakmi a používa ich buď v rovnakom alebo zmenenom význame. Pripomínajú kufor, lampu alebo okienko drevenice. Priznané zaisťovacie tiahla, pánty a siluety preglejok tvoria jednoduchý systém stavby z plochy do priestoru, pričom sa dá použiť množstvo farebných mutácií. V kolekcii skriniek s názvom SCALE, sa autor pohral s mierkou, delením zväčšovaním alebo zmenšovaním vznikla kompozícia „hračkárskych" skriniek a skríň. Silným výrazovým momentom je lesklý povrch a použité farby. Poslednou kolekciou je séria svietidiel – Privátne poličky, kde je ako v jedinom prípade ponechaný priestor dotvorenia na užívateľovi. Ten si môže meniť motívy siluet, ktoré sa premietajú na matnicu. Ďalšie solitérne „kúsky" majú spoločný znak – pohrávanie sa s významami a pamäťou užívateľa (prefabrikované dvere ako svietidlo) čo je vôbec charakteristická črta Laššákovej práce a tiež s hodnotou, v prípade všetkých, no najmä parafrázovaním stolíka Lack – IKEA, ktorý je v skutočnosti akoby na jedno použitie, no autor mu „daroval" nesmrteľnosť žulového pomníka.

O výraznejšom umeleckom presahu by sa dalo hovoriť u diela, ktoré vzniklo v otvorenom priestore, pričom hybnou silou kreativity sa stala krajina. Autor neopustil dizajnérsku formu, iba praktickú funkciu. Vytvoril symboly, skratky objektov stoličiek. V jednom prípade úplne vyčistenú holú a strohú formu na vodnej hladine v pozadí s plávajúcim mlynom v Kolárove, kde počítal aj s odrazom, ktorá tejto forme - inštalácii dáva úplne iný rozmer. Je to objekt stoličky alebo kolekcie dvoch stoličiek a stola, na ktorej sa sedieť nedá ale môžeme si to predstavovať. Druhou je zas naopak expresívna priestorová skica, predstavuje akoby neustále hľadanie formy v nekonečnom priestore islandskej šedej nehostinnej ale pôsobivej nepoznačenej krajiny. Ako výsledok je zanechaná stopa v podobe drôtených objektov, ktoré majú v tomto prostredí, kde sa oko nemá možnosť oprieť o žiadny výrazný detail, špeciálny efekt.

V ostatných rokoch Marián Laššák pozoruje rôzne spôsoby bývania ľudí, najmä tie, ktoré by sme mohli nazvať uniformné v panelákoch a činžiakoch, kde sa neustále opakujú isté prvky, či už celá konštrukcia s množstvom okien opakujúcich sa v pravidelných fádnych štruktúrach alebo aj anonymné interiéry vstupov, chodieb, výťahov, najmä v pôvodnej, často zanedbanej podobe. Všíma si opäť detaily a robí z nich výrazové prvky svojich objektov. Parafrázuje štruktúru stien, s ošumelým, umývateľným povrchom natretým olejovou farbou. Tieto odpozorované znaky uplatňuje opäť v nábytku (kolekcia nábytku Panelák) a svetelných objektoch kde je priestor na uvoľnenie a aplikovanie týchto vizuálnych znakov. Tieto znaky sú nám známe, máme ich fixované do pamäte už od detstva, mnohé ešte fyzicky existujú a nemenia sa, postupne však miznú, strácajú sa nám z očí. Marián Laššák ich mapuje a týmto spôsobom archivuje, kým sú ešte témou každodennosti. V jeho podaní ich vidíme v inom kontexte, vyvolávajú v nás spomienky, pôsobia emotívne. To je azda to, čím nás chce osloviť jeho reč produktu.

Spoločným znakom takmer všetkých Laššákových dizajnérskych diel je programové vyhýbanie sa univerzálnym riešeniam s unifikovanou podobou zariaďovania domova. Autor hľadá individualistické riešenia s cieľom zintenzívniť vzťah medzi predmetmi a užívateľmi. Snahou autora je aby predmety nadobúdali pre užívateľa osobitné významy, čím chce ovplyvniť (predĺžiť) čas trvania a používania vecí. Občas si urobí výlet do aktivizmu (karaván, objekt pre kultúrne centrum) alebo navrhne zaujímavú scénu výstavy.

Autor svojou tvorbou jednoznačne obohacuje slovenskú dizajnérsku scénu a prezentuje ju na mnohých prestížnych výstavách doma aj v zahraničí.

c/ záver

Na základe materiálov predložených na posúdenie a tiež osobného poznania odbornosti, osobnej zaujatosti riešenými problémami a humánneho postoja pedagóga je mi potešením sa vyjadriť, že pán Mgr.Art. Marian Laššák, ArtD. je osobnosťou, spĺňajúcou pedagogické, umelecké a vedecké kritériá habilitačného konania na VŠVU v Bratislave a preto ho, po habilitačnej prednáške a úspešnej obhajobe habilitačnej práce

odporúčam menovať za docenta v študijnom odbore DIZAJN

V Košiciach dňa: 4.4.2022

Prof.Ing.Tibor Uhrín, ArtD.